

Styresak 27-2015 Revisjonsrapport 2014

Saksbehandler:
Marit Barosen

Saksnr.:
2015/641

Dato:
16.03.2015

Dokumenter i saken:

Trykt vedlegg: Management letter 2014 Nordlandssykehuset HF
Ikke trykt vedlegg:

Direktørens kommentar:

KPMG har gjennomført revisjon av årsregnskapet for 2014. Management letter fra revisor følger vedlagt.

Kommentarene i revisjonsrapporten er i hovedsak knyttet opp mot:

- Vesentlighet
- Kvalitet

Revisor har ikke avdekket vesentlige avvik i forbindelse med revisjon av årsregnskapet 2014. Det overordnede inntrykk fra revisor er at de kontrollrutiner som er utarbeidet sikrer en tilfredsstillende kvalitet på regnskapsmaterialet.

Gjennomgang av byggeprosjektene har ikke gitt indikasjon på svakheter i rutiner og kontroller. Revisor har inntrykk av at utbyggingsavdelingen har tilfredsstillende kontroll og oppfølging av prosjektene. Foretakets interne kontroll og arbeidsdeling begrenser risikoen for feil og uregelmessigheter.

Foretakets rutiner knyttet til kontroll og godkjenning av lønn, samt oppfølging og avstemming av bokførte lønnskostnader og andre lønnsrelaterte poster har gjennom året fungert tilfredsstillende og pr. 31.12.2014 er regnskapsmessige avstemminger knyttet til lønnsposter i balansen tilfredsstillende dokumentert. Dette er en forbedring fra regnskapsåret 2013 hvor revisjonen påpekte at dette var et område der kvaliteten burde bedres.

Innenfor lønnsområdet mangler komplett skjema RF-1022 Kontrolloppstilling for lønns- og oppgavepliktige ytelser, samt at kontroll og avsetning for overlegepermisjoner har forbedringspunkter det må jobbes videre med. Når det gjelder overlegepermisjoner er revisor kjent med at det på Helse Nord-nivå arbeides med å få på plass et felles system for registrering og oppfølging av opptjening, uttak og akkumulert permisjonsopptjening, slik at en sikrer tilfredsstillende kvalitet på grunnlagsdata for beregning av avsetning for påløpt tariffestet utdanningspermisjon.

Ved revisjon i Helse Nord-konsernet har revisor avdekket svakheter i systemoppsett for foretakene i Helse Nord. Svakheterne går blant annet på tilgangs- og endringshåndtering av brukerrettigheter. Blant annet har personer som har tilgang til bilagsregistrering, bilagsgodkjenning mv også hatt administrator-rettigheter i Agresso. Dette medfører rollekonflikter i system som gjør at det er teknisk mulig å opprette nye brukere (tilganger), opprette leverandører, godkjenne inngående, bokføre og utbetale. Dette øker risikoen for

misligheter. Regnskapsavdelingen ved Nordlandssykehuset har imidlertid interne rutiner og arbeidsfordeling som begrenser mulighet for slikt mislighold.

Analysen av datakvaliteten i leverandørregistrene i Helse Nord viser at leverandørdata i varierende grad er vedlikeholdt og oppdatert. Revisor anbefaler at det ryddes opp i de avvikene som er funnet og avdekke årsaken til disse svakhetene. Revisor er kjent med at det i Helse Nord pågår et prosjekt med formål å rydde i leverandørregisteret.

I desember 2013 ble fakturabehandlingssystemet Agresso Invoice Management implementert. Etter implementering har det vært justering i overføringshyppighet som har medført feilkonfigurasjon av system hos leverandør. Dette har medført at mottak av inngående fakturaer ikke har vært fullstendig registrert i økonomisystemer i 2014. For Nordlandssykehuset mener man at man gjennom den oppfølging og kontroll som er foretatt at man har tatt høyde for manglende overføring av inngående fakturaer i 2014. Man har fulgt opp purringer og innhentet fakturakopi, det er videre foretatt leverandøravstemminger på de største leverandørene. Det har påført Regnskapsavdelingen betydelig merarbeid ved årsavslutningen for å sikre at alle kostnader som gjelder 2014 skulle bli bokført i 2014 regnskapet, men ved slike systemfeil er det vanskelig å sikre at det er fullstendighet i leverandørgjeld/avsetninger.

Innstilling til vedtak:

1. Styret tar Revisjonsrapport for 2014 til etterretning.

KPMG AS
Energihuset, Jernbanevn. 85
Postboks 1434
N-8037 Bodø

Telephone +47 04063
Fax +47 75 50 63 60
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Nordlandssykehuset HF
v/direktør Paul Martin Strand
Prinsens gate 164
8005 BODØ

Deres ref PMS

Vår ref IA/RS

16. mars 2015

Management letter - Regnskapsåret 2014

Revisjonen for regnskapsåret 2014 er nå i avslutningsfasen. I henhold til avtale kommer vi her med en kort skriftlig oppsummering i form av management letter.

Brev i forbindelse med årsavslutningen vil naturlig ha hovedfokus på poster knyttet til årsregnskapet for foretaket, samt oppsummere forhold som tidligere er tatt opp i brev til foretaket.

Hovedhensikten med vår revisjon er å gi oss muligheten til på en forsvarlig måte å uttale oss om årsregnskapet. Våre kontroller er utført på testbasis og må ikke oppfattes som tester for å avdekke feil eller uregelmessigheter som er uvesentlige for regnskapet. Det må også understrekes at svakheter i regnskapssystem og den interne kontroll kan medføre misligheter som våre normale tester ikke nødvendigvis vil avdekke.

Økonomisk stilling

Årsregnskapet for 2014 viser et overskudd på 279,2 MNOK. Foretaket hadde ifølge oppdragsdokument 2014 fra Helse Nord RHF et styringsmål (justert for negativ kostnadseffekt av resultatført planendring pensjon samt redusert basisramme som følge av samme forhold) på overskudd på 338 MNOK. Det vil si at foretaket i 2014 hadde et negativt budsjettavvik på 58,8 MNOK. Når det gjelder årets pensjonskostnad er denne såpass spesiell at vi kommenterer denne særskilt nedenfor.

Pr. 31.12.2014 har foretaket en bokført egenkapital på 1.627,8 MNOK. Her gjøres det oppmerksom på at foretaket har et ikke resultatført tap vedrørende estimat- og planavvik for pensjonsforpliktelser på 2.687,9 MNOK. Tapet som skyldes estimat- og planavvik er i tråd med regnskapsloven og Norsk Regnskapsstandard ikke bokført.

Offices in:

Oslo	Haugesund	Sandnessjøen
Alta	Knarvik	Stavanger
Arendal	Kristiansand	Stord
Bergen	Larvik	Straume
Bodø	Mo i Rana	Tromsø
Elverum	Molde	Trondheim
Finnsnes	Narvik	Tansberg
Grimstad	Røros	Ålesund
Hamar	Sandefjord	

KPMG AS, a Norwegian member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening.

Forslag til ny norsk regnskapsstandard legger imidlertid opp til at estimatavvik skal bokføres. Regnskapsstandard er under utarbeidelse, og det er uklart hvordan standarden endelig vil bli, og når den vil tre i kraft. Den vil imidlertid kunne medføre utfordringer i forhold til den finansielle stillingen for alle foretakene i Helse Nord.

Foretakets kontantstrømsanalyse viser at foretaket har betydelige investeringer i varige driftsmidler, og at dette er finansiert med opptak av ny langsiktig gjeld mot Helse Nord RHF med 700 MNOK i tillegg til trekk på konsernkontoordningen. Ubenyttet trekkramme i konsernkontoordningen er pr. 31.12.2014 på 83,7 MNOK mot 120,9 MNOK pr. 31.12.2013.

Ytelsesbaserte pensjonsordninger

Foretaket har en offentlig kollektiv pensjonsordning (sikrede pensjoner) for sine ansatte, som gir en bestemt framtidig pensjonsytelse basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Pensjonskostnaden for 2014 er basert på forutsetninger i veiledning om pensjonsforpliktelser utarbeidet av Norsk regnskapsstiftelse. Det er utarbeidet et beste estimat for pensjonsforpliktelser pr. 31.12.2014 basert på de økonomiske forutsetningene som er angitt for 2014. Basert på avkastningen i KLP for 2014 er det også vist et beste estimat for pensjonsmidlene pr. 31.12.2014.

Særlig om planendringer i 2014 – konsekvens for pensjonskostnaden

Konsekvensene av nye uførepensjonsregler og innarbeidelse av levealdersjustering for personer født i 1954 og senere er innarbeidet i beregningen. Levealdersjusteringen har ikke tidligere vært hensyntatt i pensjonsberegningen. Dette skyldes at man i tidligere uttalelse fra Norsk Regnskapsstiftelse har konkludert med at levealdersjusteringen må ses i sammenheng med forventede nye samordningsregler for tjenstepensjon og folketrygden. I samsvar med tidligere uttalelse fra regnskapsstiftelsen har derfor ikke levealdersjusteringen vært hensyntatt ved pensjonsberegningene for tidligere regnskapsår. Regnskapsstiftelsen har imidlertid revurdert sitt standpunkt i nye uttalelser av august og desember 2014. Det er i disse uttalelsene lagt til grunn at levealdersjusteringen skal ses på som en egen planendring uavhengig av forventede nye samordningsregler. Uttalelsene legger opp til at levealdersjusteringen behandles som en planendring med virkning for regnskapsåret 2014. Uttalelsene tilsier at den regnskapsmessige effekten av planendringen beregnes med utgangspunkt i data/forutsetninger pr. august 2014 (tidspunktet for den nye uttalelsen). Av praktiske årsaker er imidlertid 01.01.2014 valgt som tidspunkt for beregning av planendringen. Basert på tilbakemelding fra aktuar (KLP), vil ikke det tekniske beregningstidspunktet ha vesentlig innvirkning på den beregnede beløpsmessige effekten av planendringen knyttet til levealdersjusteringen. Nye uførepensjonsregler innvirker også på pensjonsberegningene. Endringen i uførerreglene er behandlet som en planendring i samsvar med god regnskapsskikk. I henhold til god regnskapsskikk, føres planendringene direkte mot pensjonskostnaden og påvirker således direkte det regnskapsførte resultatet det året planendringene føres. Tilsvarende får planendringene en direkte innvirkning på balanseført forpliktelse. Både planendring som følge av levealdersjusteringen og planendring som følge av endrede uførerregler, medfører en betydelig reduksjon i så vel resultatført pensjonskostnad (lønnskostnaden) og balanseført pensjonsforpliktelse. For Nordlandssykehuset utgjør den samlede effekten som er

hensyntatt som negativ pensjonskostnad i regnskapet for 2014 på 536,1 MNOK.

Det presiseres at effekten av planendringene innregnes som en engangseffekt i regnskapet for 2014 og har medført betydelige beløp til kostnadsreduksjon. Dette er årsaken til at Nordlandssykehuset i år rapporterer en netto negativ pensjonskostnad på 97,7 MNOK. Det understrekes at årets pensjonskostnad (negativ) er sterkt påvirket av engangseffekter i form av planendringer. Årets netto pensjonskostnad er således verken representativ for forventet pensjonskostnad i kommende år eller den underliggende løpende pensjonsopptjeningen i 2014. Den totale regnskapsførte effekten av levealdersjusteringen og endrede uføreregler tilsier at også det totale regnskapsførte årsresultatet er vesentlig påvirket av planendringene.

Kort om ikke resultatførte estimatavvik

I samsvar med god regnskapsskikk, benytter Nordlandssykehuset som øvrige foretak i Helse Nord reglene om "korridor" og fordeling over gjenværende opptjeningstid ved behandling av estimatavvik knyttet til pensjonsordningen. Det har i 2014 vært en betydelig økning i uamortiserte estimatavvik (tap). Dette skyldes i hovedsak reduksjon i diskonteringsrente ved beregningen av pensjonsforpliktelsen. Økningen i ikke resultatført estimatavvik øker differanse mellom regnskapsført pensjonsforpliktelse (netto pensjonsmidler 466,3 MNOK) og faktisk estimert netto pensjonsforpliktelse (2.221,7 MNOK inkl. arbeidsgiveravgift).

Vår vurdering av intern kontroll

Ansvaret for intern kontroll påhviler ledelsen i foretaket, og er en forutsetning for tilfredsstillende kvalitetssikring knyttet til den økonomiske rapporteringen. Med bakgrunn i vår revisjon vurderer vi at de kontrollrutiner som er utarbeidet vil sikre en tilfredsstillende kvalitet på regnskapsmaterialet. Vårt inntrykk er at rutineene i hovedsak har fungert tilfredsstillende.

Personal og lønn - Avstemming lønnsinnberetning og avsetning for overlegepermisjoner

Hovedmålsetning for vår revisjon av lønnsprosessen er å innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis for at lønnskostnader er reelle og vedrører foretaket samt at lønnsrelaterte gjeldsposter er fullstendige, korrekt registrert i regnskapet og tilfredsstillende avstemt.

Foretakets rutiner knyttet til kontroll og godkjenning av lønn, samt oppfølging og avstemming av bokførte lønnskostnader og andre lønnsrelaterte poster har gjennom året fungert tilfredsstillende og pr. 31.12.2014 er regnskapsmessige avstemminger knyttet til lønnsposter i balansen tilfredsstillende dokumentert.

Det er foretatt avstemming mellom lønssystem (PAGA) og Agresso som ikke viser vesentlige avvik. Det er imidlertid ikke foretatt spesifikk avstemming av arbeidsgiveravgiftspliktige-/oppgavepliktige ytelser mellom Agresso/PAGA og faktisk lønnsinnberetning. Det er således ikke satt opp komplett skjema RF-1022 Kontrolloppstilling for lønns- og oppgavepliktige ytelser.

Foretaket følger opp og beregner - som de øvrige helseforetakene i Helse Nord - avsetning for tariffestet utdanningspermisjon (overleger og psykologspesialister) manuelt i regneark. Vi har tidligere kommunisert at man ved manuell registrering av permisjonsuttak på siden av personal- og lønssystem øker risiko for feil i grunnlagsdata. Slik vi har forstått det finnes det i en del foretak i Helse Nord uformaliserte avtaler om permisjon utover 4 måneder når det ut i fra foretakets drift ikke lar seg gjøre å avvikle permisjon som planlagt. Etter opplysninger fra foretaket finnes det ikke slike avtaler for Nordlandssykehuset, men det vil generelt være vanskelig å få verifisert dette uten formalisering av slike avtaler og signering/godkjenning på opparbeidet permisjon av den enkelte overlege/psykologspesialist. Vi er kjent med at det på Helse Nord-nivå arbeides med å få på plass et felles system for registrering og oppfølging av opptjening, uttak og akkumulert permisjonsopptjening, slik at en sikrer tilfredsstillende kvalitet på grunnlagsdata for beregning av avsetning for påløpt tariffestet utdanningspermisjon. Dette er forventet implementert i løpet av 2015. I forbindelse med implementeringen av nytt system er det viktig at det foretas en grundig verifisering som sikrer at korrekte grunnlagsdata legges inn som inngående beholdning.

Videre blir avsetningen for påløpt tariffestet utdanningspermisjon beregnet ut fra 100% uttakstilbøyelighet. Dette er et prinsipp som Helse Nord RHF har valgt å legge til grunn for alle helseforetakene. Etterprøving av faktisk uttakstilbøyelighet burde vært foretatt for å dokumentere avsetningen. Vi ser at dette også gjelder alle de øvrige helseforetakene i Helse Nord. Vi anbefaler at en ut fra registrerte historiske permisjonsuttak danner seg et grunnlag for å kunne etterprøve denne uttakstilbøyeligheten.

Vi har ut fra våre kontroller ikke indikasjoner på at det er vesentlige feil i bokført avsetning for tariffestet utdanningspermisjon.

Balanseavstemminger

Som en del av vår revisjon har vi sett på foretakets balanseavstemminger. Det alt vesentligste av balansekontoe er avstemt. Vi har tidligere påpekt noe varierende kvalitet på avstemmingsdokumentasjonen, men vår erfaring er at dokumentasjon har bedret seg for regnskapsåret 2014.

Generelle IT- Kontroller

Ved vår revisjon i Helse Nord-konsernet har vi avdekket svakheter i systemoppsett for foretakene i Helse Nord. Svakheterne går blant annet på tilgangs- og endringshåndtering av brukerrettigheter. Blant annet har personer som har tilgang til bilagsregistrering, bilagsgodkjenning mv også hatt administrator-rettigheter i Agresso. Dette medfører rollekonflikter i system som gjør at det er teknisk mulig å opprette nye brukere (tilganger), opprette leverandører, godkjenne inngående, bokføre og utbetale. Dette øker risikoen for misligheter. Forholdet er kommunisert med ledelsen og styret i Helse Nord RHF. Som følge av disse svakhetene har vi som revisor i henhold til revisjonsstandardene vært nødt til å foreta utvidede/kompenserende revisjonshandlinger for å ta ned denne risikoen til et akseptabelt nivå. Revisjonsteamet har involvert KPMG Forensic for å gjennomføre dataanalyser på datakvalitet på leverandørregister, analyser av nærstående relasjoner, analyser på hovedbok/inngående fakturaer og utbetalinger via leverandørreskontroen. Det er videre

foretatt utvalgsbaserte detaljkontroller ut fra ovennevnte analyser. Vi har rapportert til Helse Nord RHF i form av rapport med vedlegg.

Analysen av datakvaliteten i leverandørregistrene viser at leverandørdata i varierende grad er vedlikeholdt og oppdatert. Vi anbefaler at det ryddes opp i de avvikene som er funnet og avdekke årsaken til disse svakhetene. Vi er kjent med at det i Helse Nord pågår et prosjekt med formål å rydde i leverandørregisteret.

Det er gjort nærståendeanalyser blant et utvalg personer i Helse Nord. Utvalget består av styremedlemmene, ansatte i økonomi- og innkjøpsfunksjonen samt direktører. Dette for å identifisere nærståendeproblematikk i forhold til styret/ansatte og transaksjoner med leverandører. Vår kontroll har ikke gitt indikasjoner på at det har vært misligheter ved Nordlandssykehuset i 2014. Vi har imidlertid påpekt at foretaket bør formalisere de ansattes innrapportering av nærstående parter ennå mer. Dette for å sikre at man dekker alle ansatte i økonomi- og innkjøpsfunksjonen, samt at man bør ta en konkret vurdering om dette også skal gjelde andre ledende ansatte i foretaket. Det er viktig at det foreligger åpenhet om relasjonene og hvorvidt det har vært armlengdes avstand ved kjøp fra eventuelle nærstående leverandører. Det er også viktig at foretaket har nødvendige internkontrollrutiner på plass for å sikre at verv og eierskap innrapporteres samt at lov om offentlige anskaffelser blir fulgt ved innkjøp. Rutinene og retningslinjene for innrapportering og dokumentasjon av verv og eierskap bør forbedres for å sikre at alle ansatte som har bestemmende innflytelse ved innkjøp rapporterer inn verv og eierskap til foretaket.

På overordnet nivå skal RHF implementere tiltak for å rette opp identifiserte svakheter, og hindre at slike svakheter oppstår i fremtiden. Dette vil også kunne medføre endringer i de enkelte helseforetakene.

Fakturabehandlingssystem/inngående fakturaer

I desember 2013 ble fakturabehandlingssystemet Agresso Invoice Management implementert. Etter implementering har det vært justering i overføringshyppighet som har medført feilkonfigurasjon av system hos leverandør. Dette har medført at mottak av inngående fakturaer ikke har vært fullstendig registrert i økonomisystemer i 2014.

Svikten har medført betydelig merarbeid for oppfølging av purringer fra leverandører. Ved øvrige foretak i Helse Nord er det foretatt avsetning for mottatte, ikke registrerte fakturaer. For Nordlandssykehuset mener man at man gjennom den oppfølging og kontroll som er foretatt at man har tatt høyde for manglende overføring av inngående fakturaer i 2014. Man har fulgt opp purringer og innhentet fakturakopi, det er videre foretatt leverandøravstemminger på de største leverandørene. Videre vil alle mottatte varer som er gått via innkjøpssystemet ClockWork bli løpende periodisert ved månedsavslutning. I tillegg har man vurdert periodisering/avsetning ved årsslutt, herunder avsetning for gjestepasienter, strøm, faste avtaler mv. Våre kontroller har ikke gitt indikasjoner på vesentlige feil på området. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at det ved slike

systemfeil er vanskelig å sikre at det er fullstendighet i leverandørgjeld/avsetninger.

Svakheter i fakturabehandlingssystem følges opp mot systemleverandør på RHF-nivå

Utvidet gjennomgang byggeprosjekter

Foretaket har i 2014 hatt 2 større byggeprosjekter pågående ved utbygging av sykehuset i Bodø og på Stokmarknes. Sykehuset på Stokmarknes ble ferdigstilt i 2014. Det vil alltid være risiko knyttet til større utbyggingsprosjekter som dette. Foretakets ledelse har bestilt en utvidet gjennomgang i forhold rapportering og intern kontroll knyttet til utbyggingsprosjektene.

Vi har gjennomgått rapportering fra Utbyggingsavdelingen pr. 2 tertial 2014, herunder status for prosjektene, rutiner, kontroller og avgrensning/fremdrift. Vi har i tillegg til dette foretatt konkrete detaljkontroller av aktiveringer på byggeprosjektene mot bilag/faktura/avtale med hensyn til bokføring, gyldighet, attestasjon og anvisning. Våre kontroller har ikke gitt indikasjoner på svakheter i rutiner/kontroller. Vårt inntrykk ut fra vår gjennomgang er at utbyggingsavdelingen har tilfredsstillende kontroll og oppfølging av prosjektene.

Vi gjør her oppmerksom på at våre kontroller er stikkprøvebasert og ikke gir noen form for garanti for at feil eller uregelmessigheter kan forekomme. Etter vår oppfatning synes imidlertid foretakets interne kontroll og arbeidsdeling å begrense risikoen på dette området. I forhold til fremtidige overskridelser på prosjektene er selvfølgelig dette vanskelig å si noe om. På slike utbyggingsprosjekter kan det dukke opp uforutsette forhold som kan medføre overskridelser.

Dersom det skulle være spørsmål eller kommentarer til forholdene som er nevnt i brevet ber vi om å bli kontaktet.

Vennlig hilsen
for KPMG AS

Ingar Andreassen
Statsautorisert revisor

Remi Selsbakk
Statsautorisert revisor